

Arts Escèniques i Dansa

La matèria optativa d'Arts Escèniques i Dansa es constitueix com a matèria optativa de quart que agrupa les habilitats adquirides en àrees del coneixement com la llengua, l'educació física i la música a la primària i en aspectes curriculars en les àrees de llengües i educació física de l'etapa bàsica.

Les arts escèniques i de moviment contribueixen activament en el desenvolupament cognitiu, emocional i psicomotor de l'alumnat. En la seva vessant cognitiva desenvolupen l'atenció, la percepció i la memòria. Respecte a l'aspecte emocional, promouen la sensibilitat, l'empatia, el gaudi, l'autoconfiança, la responsabilitat, el respecte cap a la diversitat cultural i el treball col·laboratiu. Aquesta matèria desenvolupa quatre competències específiques, que analitzem a continuació.

L'anàlisi de peces no només ha d'anar lligada a la identificació d'elements i característiques que configuren els gèneres i els seus contextos, sinó que també s'hauria d'activar la pràctica interpretativa i la creació. És fonamental que en els processos de creació hi hagi moments en què s'analitzin obres que puguin servir de referents de les creacions de l'alumnat, tal com succeeix en el context artístic professional. De la mateixa manera, per poder aprofundir en la comprensió del llenguatge escènic i l'estructura coreogràfica, cal fer exercicis per interpretar les peces analitzades o bé prendre-les com a pauta guiada d'improvisació. També resulta fonamental contextualitzar les produccions, ja que aquestes no només són reflex de la subjectivitat de cada artista, sinó també de societats passades i de l'actual. En aquest sentit és interessant generar situacions en què l'alumnat sigui proactiu en la recerca d'artistes, obres, etapes històriques i elements característics que les configuren. D'aquesta manera l'alumnat pot comprendre i valorar el paper que tenen les arts escèniques i de moviment com a part del patrimoni cultural local, nacional i internacional.

La improvisació és una competència que permet la comprensió i la interiorització d'elements artístics que són clau perquè l'alumnat recreï i projecti a través de la seva creativitat i les seves emocions com a forma d'expressió individual i grupal. Desenvolupa la capacitat de viure l'*aquí i ara*, és a dir, la concentració i l'estar present en allò que es fa.

La interpretació, la creació i l'organització de projectes transdisciplinaris fa partícip l'alumnat de les oportunitats personals, socials i professionals que obren les manifestacions culturals. També ajuden en la maduració de la presa de decisions, la responsabilitat i l'autoconfiança.

La connexió del procés creatiu amb les eines digitals i la tecnologia es mostra necessària no només en un món laboral canviant, sinó que permet accedir amb més facilitat a la creació, l'anàlisi i la interpretació. Els avenços tecnològics estan acompanyats per la democratització de l'accés a la informació i, per tant, de l'aprenentatge.

El currículum desenvolupa les competències específiques a partir dels components d'identitat cultural, recepció cultural, autoexpressió i producció artística/cultural, basant-se en la interrelació entre aquests i el caràcter vivencial de la matèria, sense que uns es puguin entendre sense els altres.

El bloc *interpretació, improvisació i creació escènica* pretén l'aprenentatge de conceptes clau del llenguatge escènic des de la concepció de l'aula com un espai dinàmic en què l'alumnat se sent còmode expressant les seves idees, tant a través de la utilització meditada com de l'ús lliure de diferents disciplines. El treball basat en projectes grupals

possibilita descobrir la importància d'actituds com ara la tolerància i el respecte, així com la valoració de la perseverança necessària per al domini tècnic de qualsevol instrument.

Finalment, sota la denominació de contextos i cultures de l'espectacle, es pretén fer una aproximació als diferents gèneres i estils més representatius del patrimoni artístic, que permeti apropar d'una manera global i ordenada les diferents manifestacions escèniques i de la dansa al llarg de la història i ofereixi una visió de la importància de l'art com a mitjà d'expressió.

El desenvolupament competencial de la matèria focalitza l'adquisició dels sabers partint d'un aprenentatge basat en la pràctica i en el desenvolupament d'habilitats que permetin a l'alumnat vivenciar el teatre i la dansa a través de la interpretació i de la creació, i des de l'escolta activa de diferents propostes artístiques. Per això, els criteris d'avaluació tenen en compte valorar el grau d'assoliment de les diverses competències específiques.

Per tal de millorar les capacitats de l'alumnat s'han de dissenyar diferents situacions d'aprenentatge que continguin els sabers bàsics i que, des d'una visió global, permetin aplicar els coneixements adquirits. Pel que fa a la connexió amb altres matèries, a priori, aquesta és més directa amb les d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual i Música; no obstant això, és possible establir vinculacions amb la resta de matèries del currículum.

En la matèria Arts Escèniques i Dansa es treballen un total de 4 competències específiques, que són la concreció dels indicadors operatius de les competències clau definits al perfil competencial de sortida de l'alumnat al final de l'educació bàsica.

Competència específica 1

Analitzar produccions d'arts escèniques i dansa a través de la identificació d'elements i la reflexió per entendre'n l'evolució i les funcions dins la cultura.

Criteris d'avaluació

1.1 Explicar els factors històrics, culturals i socials que envolten determinades produccions escèniques i de la dansa, comprenent-ne les característiques i la funció a través de l'anàlisi d'exemples, amb una actitud oberta i respectuosa.

1.2 Valorar tot tipus de manifestacions escèniques i de la dansa del segle XX i de l'actualitat, incloent-hi el cinema, en relació amb els seus elements característics com a reflex de la societat en què van ser creades, des d'una actitud d'obertura, interès i respecte.

1.3 Relacionar l'opinió personal i les emocions experimentades amb els coneixements, de manera respectuosa i crítica, sobre exemples estudiats a través del visionat o de l'assistència a esdeveniments escènics i de la dansa.

Per poder comprendre les arts escèniques i la dansa cal conèixer els llenguatges, els codis i la conjugació d'elements que s'hi utilitzen. Mitjançant l'escolta activa i la familiarització amb partitures, textos escrits o altres recursos audiovisuals, l'alumnat ha de ser capaç de reconèixer les característiques més rellevants de les diferents propostes.

Conèixer l'evolució de les arts escèniques com a mitjà d'expressió en les diferents èpoques i societats és aprendre a valorar la seva importància en les transformacions socials, de les quals són reflex i motor de canvi. La combinació de diferents formes d'expressió artística ha donat lloc a un patrimoni cultural que és important conèixer per construir una identitat pròpia que s'assenti en la diversitat i la interculturalitat.

La participació com a públic actiu promou que l'alumnat tingui contacte amb una varietat més àmplia de manifestacions culturals, fomentant la curiositat, el respecte i l'assimilació de diverses formes d'expressió.

L'accés a les manifestacions artístiques és més democràtic que mai a través de les xarxes d'accés digital. L'anàlisi de diferents propostes culturals converteix l'aula en un espai en el qual adquirir les eines que capaciten l'alumnat per construir criteris estètics fonamentats en la diversitat. Analitzar-les facilita el camí cap a una identificació de les seves característiques més significatives i això potencia que es contextualitzin dins el marc històric i social en què van ser creades. Ser capaç de reconèixer diferents varietats d'espectacles i gèneres que, pel fet de no ser actuals o de consum habitual, queden fora dels mercats, implica desenvolupar un sentit crític que permet accedir a tot tipus de manifestacions artístiques més enllà de l'oferta cultural i artística més immediata.

Competència específica 2

Expressar-se a través d'improvisacions escèniques i de moviment tenint en compte les emocions que provoquen per desenvolupar la creativitat amb una actitud col·laborativa.

Criteris d'avaluació

2.1 Aplicar tècniques d'improvisació individuals o grupals, utilitzant el cos, la veu, objectes o les eines tecnològiques i desenvolupant la creativitat i l'autoconfiança.

2.2 Desenvolupar habilitats expressives individuals i grupals a través de la interpretació, enfortint l'autoestima i la consciència col·lectiva.

La improvisació individual o grupal de petites peces o exercicis, utilitzant esquemes predefinits i acordats pel conjunt, és font d'enriquiment i aprenentatge.

El treball de l'expressió de manera grupal fomenta el respecte cap a la diversitat d'opinions, l'enriquiment cultural entre iguals i la superació de barreres i estereotips socials. El desenvolupament de l'expressió oral i corporal permet que es transmetin idees i conceptes simbòlics desenvolupant la capacitat de comunicació individual i col·lectiva.

D'altra banda, l'expressió dels sentiments pot realitzar-se mitjançant la utilització lliure dels seus elements i potenciant l'experimentació com a font de creativitat i d'expressió artística.

Competència específica 3

Interpretar a través de la veu i/o el cos per explorar les possibilitats creatives, expressives i emocionals i desenvolupar l'autoestima

Criteris d'avaluació

3.1 Utilitzar tècniques d'interpretació adequades al context per a l'aprofundiment de les destreses artístiques, potenciant l'expressió d'emocions i la seguretat en si mateix.

3.2 Mostrar autonomia i responsabilitat en els processos creatius participant com a intèrpret en actuacions i manifestacions escèniques i de la dansa dins i fora del centre.

3.3 Proposar tècniques d'interpretació per a esdeveniments dins i fora de l'aula, desenvolupant la creativitat i el respecte cap als altres.

La interpretació de propostes vinculades al moviment i la dansa és una font de coneixement del patrimoni artístic, alhora que permeten a l'alumnat utilitzar l'art com a mitjà d'expressió i canalització d'emocions.

L'ús de la veu i el cos són eines que possibiliten participar activament en la reproducció d'obres ja compostes, a contribuir a la preservació del patrimoni artístic immaterial, a la difusió cultural i a la seva valoració. El coneixement dels elements bàsics del llenguatge escènic i de la dansa, així com de les diferents tècniques i la pràctica a l'escenari es fan imprescindibles per poder iniciar-se en les arts escèniques i la dansa. Experimentar amb els diferents elements que els componen permet als i a les alumnes familiaritzar-s'hi i explorar-ne les possibilitats com a mitjà d'expressió.

Competència específica 4

Crear projectes escènics i de moviment a través de la veu, el cos, els objectes i l'espai escènic amb el suport de les eines tecnològiques per desenvolupar oportunitats personals, socials i professionals de forma inclusiva.

Criteris d'avaluació

4.1 Crear composicions escèniques, coreogràfiques i multidisciplinàries de manera individual i/o col·laborativa, mostrant respecte a idees, emocions i sentiments del grup.

4.2 Organitzar produccions que utilitzin la veu, el cos, els objectes i/o les eines digitals en l'espai escènic per al desenvolupament de projectes artístics, generant les oportunitats de desenvolupament personal, social i professional fruit de la feina col·laborativa.

La participació en el disseny de propostes escèniques, coreogràfiques i de moviment implica l'acompliment de diferents rols dins de la feina grupal, fomentant el respecte i el valor de la feina individual dins del conjunt. En aquesta competència es posa en pràctica la capacitat de formular projectes i desenvolupar-los, fusionant els coneixements adquirits de manera global, per plasmar-los en un procés de creació pròpia. La utilització de mitjans digitals facilita la conjugació de diferents elements escènics i visuals, i la realització de propostes artístiques de l'alumnat que els permetin manifestar les seves idees d'una forma creativa.

La creació de peces escèniques, coreogràfiques i de moviment implica l'ús dels elements bàsics del llenguatge escènic i corporal a fi de crear un discurs coherent que s'adapti al desenvolupament de la idea inicial. En el procés de creació es fusionen els coneixements previs de l'alumnat, alhora que s'activa la creativitat i incrementa la demanda de coneixements tècnics i teòrics per poder seguir millorant els resultats.

Sabers

Els sabers es formulen en relació amb contextos en què es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'assoliment de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Escolta i percepció en escena

- Anàlisi descriptiva de les característiques més rellevants de diverses propostes escèniques, de dansa, performatives i de moviment en sentit ampli, així com interdisciplinari.

- Relació entre les danses i el teatre en les diferents etapes històriques.

Recerca d'artistes i agrupacions locals, regionals, nacionals i d'arreu.

- Anàlisi de manifestacions i d'esdeveniments culturals escènics i de dansa, en viu i enregistrats.

Interpretació, improvisació i creació

- Pràctica de les tècniques elementals per a la interpretació: tècniques vocals i corporals, tècniques d'estudi i de regulació de les emocions.

- Interpretació de peces individuals i/o grupals de diferents tipus d'escenes o coreografies actuals.

- Improvisació guiada i lliure a partir de tècniques vocals i corporals.

- Creació de productes escènics i de moviment a partir de diferents elements i recursos.

- Participació en activitats escèniques i de moviment mostrant les normes socials de comportament adequades.

Context i cultures de l'espectacle, mitjans de comunicació i tecnologies

- Edició, gravació, reproducció de vídeo i aplicacions informàtiques en la creació, la interpretació i la improvisació.

- Anàlisi i ús de sistemes de comunicació, i difusió social a través de les tecnologies de les creacions pròpies de l'alumnat i/o crítica d'obres actuals o del passat.

- Contextualització històrica i social de la dansa al cinema.

- Anàlisi de les tendències escèniques i coreogràfiques urbanes nacionals i internacionals des dels anys 50 fins a l'actualitat.

- Valoració de la transformació dels valors, els hàbits, el consum i el gust escènic i de la dansa com a conseqüència dels avenços tecnològics.